

Otázka: Systém prvoků

Předmět: Biologie

Přidal(a): Kuba Liška

1) BEZBRVÍ

- Pohybují se pomocí bičíků nebo panožek nebo se nepohybují

a) Kmen: Bičíkovci (Flagellata)

- Mají bičíky, undulující membránu
- Vyživují se různě

1. Třída: Rostlinní bičíkovci (Phytoflagelata) - vyživují se autotrofně

- Krásnoočko zelené, kalužnatky

2. Třída: Živočišní bičíkovci (Zooflagelata)

- Jeden nebo dva bičíky
- Truběnka haeckelova - nejmenší živočich na světě
- Trypanosoma spavičná - v Africe, samička mouchy tse-tse - spavá nemoc
- Trypanosoma dobytčí - onemocnění u dobytka
- Leishmania tropica - přenáší komár - vředy atd.
- Bičenka poševní - přenos pohlavním stykem, mužům nic nedělá, má ji 8-9% populace

- Bičenka ústní - v ústní dutině
- Lamblie střevní - dráždí tenké střevo, záněty průjem

b) Kmen: Kořenonožci (Rhizopoda)

- Na povrchu není pelikula, mají proměnlivý tvar
- Některé mají kostřičky z uhličitanu
- Pohyb pomocí panožek
- Výskyt v půdě, vodě, vzduchu

1. Třída: Měňavky

- Řád: Měňavky
- Mají velké jádro, proměnlivý tvar
- Měňavka bahenní
- Měňavka úplavičná - subtropy, tropy, šíření vodou - úplavičná onemocnění, průjmy
- Eutameba coli - žije ve střevech
- Gingivalis - v ústech, tlamách
- Řád: Krytenky
- Schránky vytvořené tělísky z okolí
- Rozmnožují se nepohlavně, více jader v buňce
- Štítovka
- Rozlitka hruškovitá

2. Třída: Dírkonožci

- Mořští zástupci se schránkami
- Vymřelé druhy až 3 cm, dnešní 1mm
- Význam: vyhledávání ložisek ropy
- Globigerina - ze schránek se vyrábí léky a zábaly (dna, léčba zánětů poševního vchodu)

- Numulites - malé penízky, schránky - vápenec

3. Třída: Slunivky

- Vodní, kulovité tělo
- Volně se vznáší, nebo přichycené stopkou
- Mají světlolomá tělíška
- Slunivka obecná
- Slunivka ozdobná

4. Třída: Mřížovci

- Mořští prvoci, u nás ve zkamenělinách
- V teplých mořích
- Někdy schránky vytvářejí vrstvy usazenin - ostrov Barbados

c) Kmen: Výtrusovci (Sporozoa)

- Vnitřní paraziti, ve tkáních a dutinách hostitelů
- Vývoj - metageneze -> střídání pohlavní a nepohlavní generace
- Schizogonie

1. Třída: Telosporidia

Řád: Hromadinky

- Paraziti členovců, červů
- Hromadinka švábí

Řád: Kokcidie

- Paraziti teplokrevných obratlovců

- Vývoj je v jednom hostiteli
- Kokcidie králíčí - napadá výstelku kanálků jater
- Ven se dostává výkaly
- Šíří se pomocí much
- Smrtelné, léčitelné

Řád: Krvinkovky

- Parazitě se dvěma hostiteli
- První hostitel je teplokrevný obratlovec, druhý členovec
- Zimnička čtvrtodenní (plasmodium malarie) - přenáší komár Anofeles - záchvaty každé čtyři dny
- Zimnička třídenní (plasmodium vivax) - záchvaty každé tři dny
- Zimnička tropická (plasmodium falciparum) - každodenní záchvaty

2. Třída: Výtrusenky

- Řád: Hmyzomorky
- Hmyzomorka včelí - úplavice, uhynutí včelstev
- Řád: Rybomorky
- Rybomorka pstruží - napadá chrupavku za hlavou - porucha rovnováhy - plavání hlavou dolů -> uhynutí
- Řád: Červomorky

3. Třída: Svalovky

- Parazitují u ptáků

4. Třída: Prvočenky

2) OBRVENÍ

Kmen: Obrvenky (Ciliata)

1. Třída: Nálevníci

- Vývojově nejdokonalejší prvoci – nejdokonalejší stavba buňky
- Dají se vypěstovat ze senného nálevu
- Výskyt ve vodě a vlhké půdě
- Řád: Stejnobrví
- Trepka velká, trepka luční
- Řád: Pásmobrví
- Plazivenka obecná, mrskavka obecná, slávinka obecná

2. Třída: Rournatky

- Paraziti, parazitují na jiných prvocích nebo na mnohobuněčných organismech -> vysávají